

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

2. Ex refutatione aliarum solutionum confirmatur nostræ veritas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

natio illius amoris ad Deum & ad creaturas posibles, quam significat vere, & ut est ipsa denominatio, & cum qua maxime proportionatur ipsa; quia ponitur à Deo, & non à creaturis fallibilibus, nullam habet contingentiam; sed potius summam necessitatem, &c. sed etiam per vos terminatio actus liberi nullam habet contingentiam, sed potius summam necessitatem, & sic non pot. st. esse, & non esse, sed potius determinate, & necessario est: ergo neque denominatio, aut nomen per quod significatur vere ut est, debet habere contingentiam sed potius summam necessitatem; & sic non poterit esse, & non esse, sed certe denominatio illa; quia libera est, contingens est: ergo entitas terminationis contingens est: ergo poterit non esse, ac proinde ipse Deus poterit esse, & non esse.

Vegetur, ac declaratur amplius; quia prædicatum hoc intrinsecum amoris Dei ad creaturas est intrinsece in re, de qua prædicatur; sed non est respectus rationis proprius, & fictus: ergo est ens reale in ipso, siue dependeat ab extrinseco connotato in prædicari, siue non; aliud enim est quæ- rere à quo dependeat, aliud quid sit; argumentum autem factum solum intendit; ut explicent, quid sit, anne obiecto ipsi extrinsecum, an intrinsecum? ante omnem intellectus fictionem; sed non negant hoc secundum: ergo est ens reale hoc, quod tu nominas prædicatum intrinsecum, foret enim hoc mirabilius, ut notat Herize, quod esset aliquid intrinsecum obiecto, & quod nec esset ens rationis, nec ens reale; quod si non est ens rationis, ens reale erit: ergo cum concedis potentiam ad habendum, & non habendum prædicatum intrinsecum, concedis in Deo potentiam ad habendam, & non habendam entitatem realem; implicat ergo cum cum ais, esse contingentiam in prædicato intrinseco, & non esse in entitate reali, esse in terminatione contingentiam & non esse in entitate terminationis illam.

Nec minora inconuenientia eruntur ex tuis principiis contra te ipsam; quia tu asser. s. actum liberum supra necessarium nihil addere, neque realiter, neque ratione distinctum: ergo actus liber non distinguitur, neque re, neque ratione ab actu necessario, quæ omnia nullo modo inter se coherere possunt cum principiis receptis à te ipso; quia ideo per te relatio paternitatis distinguitur per rationem à diuinitate, & virtualiter à parte rei, quia verificantur de illis prædicata contradictoria, verbi gratia, communicatio diuinitatis, & non communicatio paternitatis. Item intellectus diuinus distinguitur per te virtualiter à parte rei à voluntate diuina; quia per intellectum diuinum generatur Verbum, & non generatur per voluntatem; sed actus liber terminatur ad creaturas à parte rei, & non terminatur ad Deum, & è contra actus necessarius terminatur ad Deum & non ad creaturas. Item actus necessarius neque quoad esse neque quoad terminationem est contingens, actus vero liber si non quoad esse, saltem quoad terminationem per te est contingens: ergo iam de actu necessario, & libero prædicantur formalitates contradictorie oppositæ; unde datur tota ratio formalis propter quam concedis distinctionem virtutalem à parte rei, & formalem per intellectum inter perfectiones diuinas alias: ergo etiam inter actum liberum, & necessarium diuinum debet dari distinctio rationis per intellectum; sed si nihil adderet actus liber in deo distinctum à necessario, nec realiter, nec ratione distingueretur, ut de se

pater, ut rationale non distinguitur à principio ratiocinandi, quia nihil addit rationale supra ipsum: è contra vero rationale distinguitur ab animali, quia rationale addit aliquid ratione distinctum supra animal: ergo si actus liber distinguitur ratione ab actu necessario aliquid ratione distinctum debet addere supra necessarium.

SUBSECTIO II.

Ex refutatione aliarum solutionum confirmatur nostra veritas.

Quia nemo potest mente concipere rationem formalem alicuius effectus, vel quasi effectus (loquor de ratione metaphysica identificata cum re, non autem de physica, quæ petit aliquas condiciones ad tribuendum effectum formalem,) dari in subiecto capaci, & talem rationem esse omnino necessariam, & esse omnino independentem à quocunque extrinseco, & nihilominus non tribuere effectum formalem necessario, sed contingenter, quia imperceptibile est, Deum de facto realiter denominari volentem libere, ita ut potuerit non esse volens, & formam, quæ talem effectum formalem liberum tribuit, ut sic, esse necessariam nec deficere posse; nam denominare nihil aliud est, quam habere formam id, quod est capax effectus formalis illius: ergo si forma necessario semper est in Deo independentem à quocunque extrinseco, semper denominabit Deum, quia Deus est capax denominationis, & ex alio capite ad talem denominationem non prærequiritur aliquid connotatum extrinsecum: sed ante omne connotatum extrinsecum Deus est capax amandi creaturam. Exemplo manifestissimo declaratur; impossibile est, quod deus in aliquo subiecto formalitas metaphysica animalis rationalis quæ per identitatem existit in subiecto, & est independentem à quocunque connotato extrinseco, & quod tale subiectum non sit homo; quod è contra euenit in formis physicis, quæ distinguuntur à subiectis, & petunt ad suos effectus formales condiciones aliquas extrinsecas, vel dependent ab aliquibus extrinsecis connotatis ad suos effectus formales tribuendos, & ideo non mirum, quod non tribuant illos, si non dentur talia requisita, & sic anima rationalis, licet existat in ossibus, non facit eos viuere, quia ad tribuendum effectum formalem vegetatiui dependet à requisitis aliquibus, quæ non reperiuntur in ossibus, ut reperiuntur in carne, sed formalitas amandi creaturas non est physica, sed metaphysica identificata à parte rei, cum ipso deo capaci semper amandi creaturas, & talis formalitas est independentem ab omni connotato, & requisito extrinseco extra Deum existente: ergo semper, & necessario debet tribuere effectum formalem amandi creaturam: atqui non semper tribuit talem effectum, & hoc non ex defectu incapacitatis Dei: ergo sine dubio est, quia deficit formalitas amoris creaturatum in Deo.

Declaratur amplius, quia nihil aliud est effectus formalis alicuius formalitatis, vel ut melius loquar, quasi effectus formalis illius, nisi totum coalescens ex forma, subiecto capaci, & vnione inter ipsa, verbi gratia, nihil est aliud homo, nisi totum coalescens ex materia capaci animæ rationalis, & anima rationali, ac tandem vnione inter

Quaest. II. In quo consistat actus liber Dei. 363

inter ipsas, & hoc totum adhuc per rationem nihil aliud est, quam materia, forma, & unio; quia totum neque realiter neque per rationem distinguitur ab omnibus constitutivis simul sumptis & unitis, ut latissime in *Physicis disput. de toto* demonstravimus. Item nihil aliud est Pater eternus in divinis, qui est constitutum seu quasi effectus formalis Paternitatis, quam paternitas divina essentia, & identitas inter utramque, & sic de ceteris; sed in quocunque signo rationis datur tota formalitas metaphysica amoris creaturarum liberi, & datur identitas ipsius cum Deo necessaria, quia necessario identificatur actus liber Dei cum Deo, & semper datur necessario Deus ipse: ergo semper, & necessario dantur omnia constitutiva Dei volentis libere creaturas: ergo semper datur quasi effectus formalis talis amoris creaturarum, scilicet Deus volens creaturas futuras v. g. quia ut diximus: nihil aliud est Deus volens creaturas futuras, nisi omnes partes, vel constitutiva Dei amantis illas identificata inter se.

Ex quo magnum sequitur inconveniens, videlicet, Deum non posse non amare creaturas futuras, neque potuisse non esse amantem futurarum creaturarum, ac proinde non libere, sed necessario amare illas, quod est haereticum, & lumini naturae contradicit: ergo si ita libere amat, ut poterit non amare, necessario dicendum est ita esse formalitatem amoris in Deo, ut poterit non esse formalitas amoris in Deo; sed formalitas amoris est entitas amoris: ergo ita est entitas amoris in Deo ut poterit non esse in ipso formaliter: ergo formalitas amoris distinguitur realiter ab ipso Deo: patet consequentia, quia ea quae ita se habent, ut possint separari realiter, quia existente uno, potest definire alterum, distinguuntur realiter, ut adversarij contra Caeteranum argumentantur, sed existente Deo, & divina voluntate, necessario potest vere, & realiter non existere formalitas, & entitas amoris creaturarum: ergo formalitas & entitas amoris creaturarum distinguitur realiter à Deo; sed quidquid distinguitur realiter ab alio, non est illud, à quo distinguitur, quia distinctio dicit negationem distincti in respectu illius, à quo distinguitur: ergo actus amoris Dei non est Deus à quo distinguitur: ergo est creatura; quia non datur medium inter Deum & creaturam: ergo iam incidis in sententiam eorum, qui asserunt, actum liberum Dei nihil aliud esse, quam Deum, & creaturam simul quamque nos supra labefactavimus, & tu effecaciter oppugnas *disp. 30. sect. 9. à parrapho 4. usque ad 7. exclusive*; & praecipue eo quod amor est vitalis in Deo, & sic debet esse intrinsecus ipsi, & necessario debet esse ipse Deus, quia nihil est in Deo quod non sit Deus.

Amplius confirmantur dicta, quia impossibile est, quod datur definitio completa alicuius à parte rei, & quod non datur definitum talis definitionis, vel clarius, impossibile est, quod datur aliquid quod neque re, neque ratione distinguitur ab alio necessario & non contingenter, & quod non datur necessario illud, à quo nullo modo distinguitur id, quod datur; unde impossibile est, quod datur ens omnino independens ab alio, quod nullo modo distinguitur à Deo, & quod non datur Deus, sed omnes partes, seu omnia constitutiva simul sumpta, & identificata Dei amantis creaturas futuras, dantur à parte rei necessario, & non contingenter, quae sunt definitio completa, & ut melius loquar, non distinguuntur, neque re, neque ratione à Deo amante creaturas futuras, seu

ab hoc concreto, Deus amans creaturas futuras: ergo impossibile est quod non datur necessario, & non contingenter hoc concretum, Deus amans creaturas futuras, sed non necessario Deus amat creaturas futuras, sed contingenter, ac proinde hoc concretum non est omnino necessarium: ergo non dantur necessario omnia constitutiva illius concreti, & sic debet deficere aliquod ex constitutivis, quando deficit concretum; sed non deficit Deus ipse, qui est unum ex constitutivis: ergo deficit formalitas amoris.

Nunc autem solum restat probare effectum formalem amandi creaturas non dependere à connotato aliquo extrinseco, neque denominationem Dei amantis libere dependere à connotato extrinseco, in quo distinguitur haec denominatio amantis creaturas à denominatione coexistentis Dei cum creaturis, quia haec omnino dependet ab illis; sicut & haec, Deus creans, dependet à creatione, quae creatura est, hoc autem sic demonstratur, quia quod est prius non dependet à posteriori, & quod est causa, non constituitur per effectum, neque existentia prioris ideo est, quia existit potentius; sed actus liber dei quoad entitatem terminationem, & denominationem est causa connotati extrinseci futuri, ut supra late demonstravimus; nam hoc est verum, quia deus formalissime non solum quoad entitatem, sed etiam quoad terminationem & denominationem vult creaturam esse futuram, creatura constituitur in esse futura: ergo actus liber dei quatenus liber formalissime, hoc est quoad entitatem, terminationem, & denominationem non dependet à futura creatura, sed prius natura datur actus liber formalissime, ut diximus, quam detur futura creatura, & sic non possumus dicere, si interrogetur à nobis cur non vult existere creaturam pure possibilem deus, quia creatura non existit, sed potius debemus respondere; quia deus est liber in volendo à se ipso, & non cum dependentia creaturarum: ergo pro certissimo habendum est quando deficit volitio libera dei circa aliquam creaturam, non deficere, quia deficit creatura, sed quia vult deus non amare ex eo quod liber est: ergo velle, vel non velle in deo, esse, & non esse amorem dei liberum, non dependet à creaturis, nec petit illas pro requisito antecedenti ad sui esse; sicut è contra futuroritio creaturarum, vel creatura ut futura, quia dependet à volitione divina, ponitur, ex eo quod posita est volitio, & tollitur quia aufertur volitio libera à Deo, vel virtualiter, ut mea sententia docet, vel formaliter, ut secundum tua principia debes dicere: ergo ad solutionem nostri argumenti non est recurrendum ad connotatum extrinsecum.

Declaratur hoc amplius; quia actus liber Dei eo modo, quo potest esse causa efficiens futuri, & ad quem necessario sequitur effectus futurus, non sufficit esse quasi materialiter, & solum quoad entitatem, sed necesse est ut detur formalissime actus liber Dei circa talem creaturam; atqui tali modo actus liber est non solum entitas illius, sed etiam terminatio formalis eiusdem, & denominatio formalis ipsius, quare ut creatura sit futura, & Petrus dicatur formaliter praedestinatus ad gloriam, hoc est ut Petrus ex possibili praedestinato transeat ad actum praedestinatum, necesse est, ut praecedat prioritate naturae tanquam causa completa praedestinatio ipsa formalissime, non solum quoad entitatem, sed etiam quoad terminationem formalem praedestinationis, & quoad denominationem illius formalissimam. Unde debet iam Deus prioritate naturae libere amare, & de-

Z z z nominari

nominari libere amans; ad hoc ut creatura dicatur amata & prædestinata: ergo actus liber Dei non solum præcedit creaturam, ut causa illius quoad entitatem actus liberi, sed etiam quoad terminationem formalem & formalissimam denominationem amoris liberi; quia donec hoc modo completus est actus liber, non est causa, neque causat futurum effectum; sed quia quoad entitatem est causa & præcedit effectum, ut sit entitas actus liberi, non dependet ab effectu futuro: ergo similiter quia quoad terminationem, & denominationem formalem amoris liberi præcedit ipsa prædestinatio terminum prædestinatum, & est causa illius non dependet ab ipso termino prædestinato: ergo tam denominatio, quam terminatio, & entitas actus liberi, nullo modo requirunt tanquam conditionem prærequisitam terminum prædestinatum; neque ut sic dependet ab illo sed solum consummate, & complete sunt à Deo denominatio, & terminatio actus liberi, & conveniunt intrinsicè ipsi, ex vi suæ perfectionis, & eminentiæ: ergo quando interrogatur ab aduariis cur deficit actus liber, non debent respondere, quia deficit connotatum; alias connotatum esset causa actus liberi, & non effectus illius.

Explico hoc manifestissimo exemplo amoris creati; quia enim amor creatus est causa, quare obiectum sit actu amatum ab ipso, non dependet ab obiecto amato, ita ut positio amoris in amante petat pro requisito antecedenti ipsum obiectum amatum, neque si interrogetur à nobis, cur obiecti amor detur, possumus respondere; quia obiectum amatur, sed potius debemus respondere, quia persona quæ diligit, ex eo quod libera est, & indifferens, se libere determinat ad amandum, & e contra, quando interrogatur à nobis, cur amor obiecti non sit actu, sed deficiat, non debemus dicere, quia obiectum non est amatum, sed potius, quia ipse amans noluit amare, vel noluit producere in se amorem: ex quo manifeste colligimus, denominationem illam amoris in amante obiectum, esse causam denominationis obiecti amati; ut patet ex hac casuali vera; ideo obiectum formaliter est amatum, quia prius natura habuit in se amorem amans, & est constitutus & complete denominatus amans.

Ex quo amplius colligimus, neque constitutionem amantis, neque denominationem illam diligentis dependere ab aliquo extrinseco à priori, neque indigere, ut sit tanquam prærequisito ipso esse amato obiecti; quia tale esse amatum est posterius ipsa denominatione, & constitutione amantis; quia pro priori naturæ ante obiectum actu amatum, & antequam constituitur in esse amati præcedit, supponitur, & est complete amans constitutum in esse amantis, ac proinde non trahere originem, aut constitutionem illam, aut denominationem amantis ab aliquo extra ipsum amantem; quia pro priori illo in quo necessario debet plene & plane supponi constitutum, & denominatum amans, nullum obiectum amatum intelligitur aut potest intelligi, à quo desumatur illa denominatio seu effectus formalis amantis, ac per consequens talem denominationem totaliter, & adequate esse intrinsecam; ex quo ultimo colligimus, siue ad concedendam, siue ad negandam talem constitutionem, & denominationem, siue ad defectum illius, siue ad

coexistentiam ipsius, siue ad quamcunque varietatem in tali denominatione nullo modo posse nos recurrere, aut confugere ad aliquod extrinsecum obiectum amatum, ut actu amatum; quia hoc totum est posterius, & pro illo priori non est; quia originem habet ab hoc, unde quacunque variatio in obiecto amato est, quia iam præcessit variatio in amante per ablationem aut additionem actus vitalis in amante, cuius formalitas sicut & ipsius, variatio debet esse omnino intrinseca, quia omnis vitalis formalitas, quia vivere est, est ab ipso vivente & in ipso vivente consummatur intrinsicè, ut patet ex definitione vivendi, quia nihil aliud est, quam moveri à se ipso, itaque constitutio, & denominatio actus vitalis adequate incipit à e, & consummatur in se sine eo quod in illa constitutione actus vitalis, & in denominatione formali illius interveniat aut habeat partem, ut ita loquar obiectum amatum, ut amatum, quia ut sic est effectus talis amoris, ac proinde non potest esse prærequisitum, conditio, aut formalitas, neque ad constitutionem amantis, neque ad denominationem illius, quia hoc totum præcedet, ut causa, & ut prius ad effectum qui resultat in obiecto amato.

Tunc sic amor liber Dei præcedit, ut causa vitalis futurationem creaturæ, quia creatura futura nihil aliud est, quam creatura possibilis amata à Deo ad habendum existentiam in tali differentia temporis; unde creatura ut futura, vel actu prædestinata, quæ nihil aliud est, quam amata ab amore divino, vel per amorem divinum à Deo ad beatitudinem supernaturalem in sua denominatione, & plena constitutione causatur adequate constituitur, & originem trahit ab amore libero prioritate naturæ exilente iam in Deo, & antecedenter pro illo priori pro quo nondum intelligitur creatura prædestinata constituyente Deum in esse amantis, & formalissime ac plene denominante ipsum in esse amantis, ut pro posteriori naturæ causetur, & constituitur creatura in esse futuræ & prædestinatæ per ipsum amorem tanquam effectus per causam.

Itaque ut clarius hoc intelligatur, creatura futura, & prædestinata est effectus Dei, quatenus volentis prædestinare, & dare existentiam creaturæ, & causa talis effectus est Deus volens, ita ut substantia dei sit id quod causat, per suam voluntatem, tanquam per potentiam formalem, & causalitas talis causæ sit volitio ipsa libera; & causalitas talis causæ sit volitio ipsa libera; atqui effectus alicuius causæ actu causantis non est, aut requisitum aut conditio à priori, seu formalitas constituens, ut causa existat, aut denominetur in esse causantis, sed potius ad intelligendam, & constituendam causam actu causantem pro illo priori recurrimus nullo modo ad effectum, quia pro illo priori nondum intelligitur, id est non concipitur, quasi constituendo suam causam, sed ad formalitatem quandam, quæ fluit & se habet ex parte causæ; unde si est causalitas vitalis, tota est intrinseca in agente, & nullo modo de foris emendicatur, ab aliquo existente extra ipsam causam: ergo ad denominationem Dei volentis liberè, vel non volentis liberè, hoc est ad denominationem, & constitutionem formalem Dei, & ad quamcunque varietatem & contingentiam, siue ad existentiam, siue ad defensionem, siue ad denominationem actualiter amantis, siue ad carentiam talis denominationis nullo

Quaest. II. In quo consistat actus liber Dei. 365

nullo modo. est nobis recurrendum ad aliquod extrinsecum connotatum, ut in illo prius fundatur talis denominatio, & variatio, cum potius variatio in connotato originem trahat tanquam à causa praecedenti à variatione, & contingencia seu indifferentia existente in amante; in quo distinguitur ratio amantis in Deo creaturas à denominatione scientis per scientiam visionis creaturas, nam in variatione scientiae possumus recurrere ad variationem obiecti, quia variatio obiecti praesupponitur ad ipsam scientiam, & ad variationem in illa, & ideo sunt verae hae causales: ideo Deus cognoscit, creaturam esse futuram & praedestinam, quia iam ex voluntate praesupponitur futura, & praedestinata; unde quando interrogamus, cur detur haec varietas in scientia visionis videlicet, quod nunc videat Deus creaturam existentem, & postea non videat existentem, sine dubio dicimus, quia obiectum eius variatum est de existente in non existens; unde recte, vel pro conditione, vel pro praerequisito quasi causali variationis in scientia, tribuimus variationem in obiecto antecedentem ad illam, quia quasi pro priori natura antecedit variatio obiecti ad variationem scientis, quod totum vice versa, & opposito modo succedit, & contingit in variatione, contingencia & indifferentia amoris Dei liberi, quia hic est causa variationis obiecti & non è contra, unde si quaeramus, cur talis creatura pure possibilis non varietur de illo statu, neque mutetur à pura possibilitate ad futuritatem, cum ex se non repugnet variari & mutari, & cur alia creatura mutata fuerit, v. g. Antichristus de statu pure possibilitatis ad futuritatem, certe sine dubio dicimus, quia Deus ex eo quod liber, & indifferens sit ad cauendas illas rationes, & mutationes, voluit potius hoc, quam aliud, & suo modo contingentiam, & indifferentiam suam per varietatem amandi & non amandi, ut ita loquar, exercuit itaque varietas in obiecto, seu indifferentia, & contingencia in ipso praesupponit variationem iam in Deo à nobis postea explicandam; unde ad denominationem, constitutionem, & variationem denominationum in Deo non debemus recurrere ad creaturam variatam, sed hoc totum debemus inquirere in Deo, & ex parte Dei, quia haec variatio est vitalis, & causativa variationis obiecti; unde si nobis recte philosophandum est, contendere debemus intra Deum solum investigare hoc, & intra ipsum solum invenire si possumus secundum dignitatem, & excellentiam divinae libertatis; quod optime docuit ipse P. Suarez cum quo pugnamus, tribuendo discrimen inter volitionem divinam & scientiam liberam his aureis verbis, *disp. 30. sect. 9. num. 33.* [& sine dubio ita esse videtur; nam Deus ex se solo se libere determinat, ut hoc velit potius, quam illud, & ideo non videtur illa denominatione posse prius in alio fundari, quam in ipsomet Deo, in quo est magna differentia inter volitionem liberam, & scientiam quatenus dicitur scientia visionis & dicitur aliquo modo contingens, aut libera, quatenus posset sub tali ratione non esse si res non essent futurae: intercedit ergo differentia inter hanc scientiam, & voluntatem, quod scientia, ut ex simplici intelligentia fiat visio, & praeter res posibles se extendat ad repraesentandas res existentes supponit in obiecto aliquam varietatem pro aliquo tempore, cui aeternitas coexistit, vel saltem sup-

ponit aliquod decretum liberum divinae voluntatis, ita ibi intelligi potest extra ipsam scientiam aliquod fundamentum, vel principium illius denominationis, aut variationis; at vero in voluntate nihil supponi potest, sed omnis varietas, quae in obiectis intelligi potest ab ipsa voluntate trahit originem; & ratio à priori est, quia scientia, etiam ut terminata ad talia obiecta contingencia non est in se formaliter libera, sed necessaria ex praesuppositione talis obiecti existentis, vel futuri; at vero voluntas ut terminata ad talia obiecta est formaliter libera, & ideo illa relatio in scientia posset intelligi per modum cuiusdam respectus resultantis necessario in ipsa posito altero extremo, scilicet obiecto scibili in esse veri, seu scibilis, in voluntate autem non potest ita intelligi, sed primo, ac per se originem trahit ab ipsamet voluntate, omnibus aliis eodem modo se habentibus, & ideo intime in illa esse debet fundamentum talis respectus, & denominationis.]

Quae verba adeo clara sunt pro nostra ratiocinatione confirmanda, ut alia clariora desiderare non possem, unde potius à me ipso, quam ab alienariis excogitata, ac prolata videntur: ergo denominatio amantis libere, & variatio in talibus denominationibus non causantur, nec originem trahunt à variationibus, & mutationibus obiecti, sed potius variationes, & mutationes omnes in obiecto factae originantur à contingencia, & indifferentia actuum liberorum: ergo contingentia, & variationis actuum liberorum ratio, & principium non est quaerenda, neque investiganda extra Deum, sed potius intra Deum inveniendae est, quia est prima causa omnium privationum obiectuarum existentium extra Deum.

Atqui in Deo duplex tantum variatio, & contingencia potest reperiri, alia formalis, ut asserit Caietanus per additiones, & diminutiones reales formales à parte rei, quibus adduntur, & diminuntur realiter formaliter, adfunt & abfunt formalissime perfectiones divinae, & haec contingencia, & variatio actuum liberorum efficacissime rejicitur à P. Suarez ubi supra *sect. 9. à num. 7. usque ad 29. exclusivae*, ac proinde ab ipso non potest defendi, praecipue quia meo videri immediate opponitur infinitae excellentiae, simplicitati, & puritati divinae, & per consequens dogmatibus fidei catholicae alia contingencia, & variatio non formalis, sed virtualis, non per additiones, & diminutiones reales formaliter, sed solum aequivalenter reperitur in Deo, (de qua latissime *quaestione sequenti*) & haec convenit Deo eo quod propter suam eminentiam, summam puritatem, & infinitam actualitatem aequivalet additionibus, & diminutionibus formalibus, quae propter suam imperfectionem reperiuntur in creaturis: ergo ex necessitate ad intelligentiam divinae libertatis eligenda est haec contingencia, & variatio; quia haec dignissima est Deo, & intellectu facilius omnibus aliis viis ex principiis in aliis controuersis theologicis receptis, quod amplius, & euidentius patebit ex dicendis *quaestione sequenti*; nunc autem ex iam dictis manifeste patet, actum liberum aut formalitatem amoris liberi ad constituendum Deum in esse amantis libere nullo modo dependere à connotatis extrinsecis, ac proinde dum quaerimus causam cur formalitas amoris, quae formaliter existit in Deo per identitatem necessariam cum ipso, non tribuat effectum formalem, nec faciat Deum amantem necessario, debemus recurrere ad contingentiam

tingentiam futuræ creaturæ; nam iterum vrgemus, quia ille effectus est contingens, & non necessarius, qui oritur à causa libera, & non necessaria, & ill. effectus est necessarius, & non liber, qui oritur à causa necessaria, & non libera: ergo prius est causam esse necessariam: aut liberam quam effectus possit dici, & appellari liber aut necessarius; unde ideo lux solis est effectus necessarius illius, & non liber quia sol est causa necessaria, & non libera illius; & è contra ratio quare Petrus prædestinatus ad gloriam est effectus liber, est quia oritur à causa indifferenti, & libera.

Item si interrogemus, cur ex suppositione quod prædestinatus est Petrus in æternum necessario erit prædestinatus sine vlla mutabilitate, in hoc sine dubio respondendum est nobis; ideo esse immutabilem talem effectum, quia ex suppositione decreti nunquam mutatur Deus, neque mutatur decretum saltem moralis inconstantia reperitur in Deo: ergo ut causa sit necessaria, vel libera, nullo modo mensuratur neque dependet à contingentia vel necessitate effectus; sed potius è contra contingentia, & necessitas effectus mensuratur, & dependet à contingentia, libertate, aut necessitate causæ; quapropter si per impossibile Deus esset causam necessariam decernens creaturas futuras, ipsæ essent futuræ necessario: ergo de facto ideo creaturæ sunt futuræ contingenter, & libere, id est sunt effectus non necessarij, sed liberi, quia Deus in decernendo futuritatem illorum est causa libera, & non necessaria, & per consequens ipsa voluntas diuina in constituendo futuras creaturas, nullo modo dependet ab ipsis creaturis, quia iam quod est prius dependeret à posteriori: ergo hæc dependentia, quam male excogitasti ad eludendū argumentum nullius momenti est, neque potestis respondere interroganti cur contingenter amet creaturam, vel cur deficiat amor huius, cum possit adesse, dicendo, quia creatura futura est contingens, & quia deficit talis futuritio, cum potius ideo, deficiat futuritio, quia deficit volitio libera modo à nobis explicando, quia libertas causæ & indifferecia illius non constituitur, neque desumitur ab ipso effectu, sed potius à seipsa, quia ut iam dixi, si Deus non libere, sed necessario amaret futuras creaturas, aut esset causa necessaria talis futuritionis, ipsæ necessario essent futuræ: ergo si necessario non sunt futuræ, sed liberè, ideo hoc e. it, quia Deus est causa libera, & non necessaria, ac proinde ratio talis libertatis, & contingentia in sua denominatione, & constitutione non est dependens à connotatis extrinsecis.

Vnde exemplum relationis non est ad rem, tum quia in se falsissimum est, res enim creata non potest trāsire de contradictorio intrinseco ad contradictorium intrinsecum sine mutatione intrinseca sui per solam mutationem extrinsecam alterius, tum etiam propter alias efficacissimas demonstrationes, quibus falsitatem huius exempli latissime oppugnavi in Logica prædicamento de relatione. questione Vtrum relatio distinguatur à suo fundamento à parte rei, videantur ibi dicta, quæ maxime, conducunt ad intelligentiam præsentis questionis. Tum denique, quia etiam si concederemus probabilitatem exempli ad præsens institutum nihil iuaret adversarios; nam licet posset manu ducere intellectum ad cognoscendam variationem scientiæ visionis, sine mutatione intrinseca ex parte scientiæ per mutationem tan-

tum ex parte obiecti; nam sicut ablato termino, v. g. filio mortuo, non maneret Pater in esse Patris formaliter, quia denominatio Patris, & constitutio illius formalis dependet à termino; quia ut ait Aristoteles, posito fundamento & termino, resultat relatio quia fundamentum, & terminus sunt causa positionis relationis: quod non ita contingeret si relatio, aut positio illius esset causa positionis fundamenti, & termini; tunc enim in eo casu non possemus tribuere rationem, cur qui antea non erat pater, dicendo, quia antea non habebat filium, & nunc habet filium, alias positio posterioris esset causa positionis prioris, & reliqua quæ supra diximus quod est falsissimum, sed potius propter rationes supra positas, ratione huius variationis in Patre deberemus investigare solum in Patre, & in causis illius, non in filio, quia vero de facto positio termini, & fundamenti, & negatio termini, & fundamenti est causa positionis relationis, vel negationis illius: ideo supposita probabilitate exempli, quando à nobis quaeritur, cur nunc sit Pater, cum posset non esse Pater, optime respondemus ex mutatione fundamenti, & termini, dicendo, quia nunc habet filium, & genuit ipsum, quem posset non generare; unde exemplo hoc illuminati, quando interrogatur à nobis, cur varietur denominatio scientiæ visionis in Deo, de non cognoscente in cognoscentem sine mutatione intrinseca scientiæ, optime respondemus, dicendo, quia præcedit mutatio, & variatio in obiecto talis scientiæ, quod est quasi causa nostro modo intelligendi variationis in scientia, unde si variatio scientiæ non originaretur à mutatione, & variatione obiecti: sed potius e. et causa illius, nullo modo possemus dicere, ideo variatam esse scientiam, quia variatum est obiectum, neque rationem variationis in scientia deberemus investigare, aut querere extra scientiam in obiecto sed potius intra ipsam scientiam; quia sicut constitutio causæ non dependet ab effectu, neque potest tribui pro ratione constitutionis causæ effectus ipse, ita similiter non potest tribui pro ratione, & causa variationis in constitutione causæ ipsius effectus variatio, aut mutatio, alias daretur circulus vitiosus, & reliqua inconvenientia opposita luminis naturæ supra adducta sequerentur; v. g. ipso exemplo adversariorum hoc illustratur.

Nam licet pro causa paternitatis tribuatur filius genitus, & pro causa mutationis de non Patre, in esse Patris tribuatur mutatio de non habendo filio, in habendo filium, nihilominus tamen si causam, aut rationem investigemus, cur detur talis variatio in habendo, & non habendo filium, non debemus iterum recurrere ad variationem paternitatis, ne circulos vitiosos committamus, & de primo ad ultimum idem pro causa sui ipsius tribuamus, nam si variatio in habendo filium, est causa variationis in habendo paternitatem, & iterum si variatio & mutatio in habendo paternitatem est causa variationis habendi filium, de primo ad ultimum variatio & mutatio habendi filium, erit causa sui ipsius, quia quod est causa causæ est causa causati: sed hoc est summū absurdum: ergo pro ratione causæ formaliter non potest tribui ipse effectus, & pro ratione variationis causæ non debet reddi ratio variationis effectus; quia pro priori naturæ ante effectum supponitur independentem à variatione effectus variatio causæ; quia variatio causæ completa est à qua originatur pro posteriori naturæ variatio effectus. Quare si interrogetur à nobis, cur

Quæst. II. In quo consistat actus liber Dei. 367

cur Petrus habeat filium, non est dicendum quia est Pater formaliter, sed potius quia habens potentiam ad generandum illum, applicavit talem potentiam ad producendum, & de facto produxit ipsum, cum antea neque applicaverit potentiam ad talem productionem, neque produxerit ipsum.

Tunc sic variatio in futuritione effectus, & mutatio tota obiectiva originatur tanquam à causa à variatione decreti liberi, hoc est ideo mutatum est nunc obiectum de puro statu possibilitatis ad futuritionem, cum posset non mutari, quia ita Deus voluit mutare illam, ut potuerit non vellet: ergo pro ratione huius variationis in decretis liberis sic explicata nullo modo potest tribui variationi, & mutatio obiecti de possibili in futurum, sicut v. g. si interrogas, cur Petrus nunc videat parietem, & constituat ipsum in esse visi, cum antea non viderit ipsum, non debemus respondere, quia paries nunc est visus, & antea non erat visus, quia iam pro ratione causæ tribueretur effectus, nam totum, quod est ex parte videntis, v. e. potentia applicata, visio, & denominatio videntis supponitur prioritate naturæ complete ad constitutionem parietis visi; unde ad reddendam causam Petri videntis nunc non debemus recurrere ad mutationem parietis de non visi ad visum, sed potius debemus inquirere ad ipsam potentiam, & intra ipsam inquirere causam huius variationis, licet verum sit, quod à posteriori tanquam ab effectu, & signo ex mutatione obiecti colligamus mutationem in causa; sed de hoc non queritur in presenti, quia non est ad rem, quia solum investigamus rationem à priori mutationis in videntem de non videntem.

Ergo in decretis liberis quando interrogamus, quare, vel quomodo Deus nostro modo intelligendi variatur eo quod, cum potuerit non diligere creaturam nunc diligit ipsam, non querimus rationem à posteriori sed à priori: ergo nullo modo est danda, vt ratio illius variationis dependentia à connotato, nec ad hoc est adducendum exemplum relationis, quia variatio actuum liberorum opposito modo se habet respectu variationis obiecti, ac variatio relationis respectu variationis termini, & ab vno opposito non debet argui ad aliud, vt ab exemplo, & à similitudine, sed potius opposito modo secundum illud axioma contrariorum eadem est disciplina, & ratio opposito modo, quare si arguitur, ideo definit relatio, quia definit terminus in nostro casu opposito modo debet argui, non ideo definit decretum liberum, aut ponitur, quia ponitur, aut definit mutatio obiecti, sed potius ideo ponitur, & definit mutatio obiecti, quia ponitur, & definit decretum liberum & tota hæc oppositio in hoc consistit, quia decretum liberum & variatio illius non est effectus mutationis obiecti, nec dependet à priori ab illa, sed potius mutatio obiecti dependet à priori à decreto; è contra vero mutatio relationis dependet à priori à mutatione termini, & sic est effectus illius.

SVBSECTIO III.

Ex principiis Patris Suarez labefactatur eius opinio, & nostra veritas confirmatur.

381. **Q**uia ipse Pater Suar. vt supra vidimus, asserit, actum liberum à necessario nullo modo

distingui, neque re, neque ratione; eo quod nihil, aut re, aut ratione distinctum, addat supra necessarium: Tunc sic hoc supposito sic argumentor: quando in aliquo subiecto non est ratio formalis constituendi ipsum, tale subiectum non constituitur in effectu, vel quasi effectu talis rationis formalis, sed in Deo non datur ratio formalis constitutiva illius in esse amantis libere secundum vestra principia: ergo ex vestris principis manifeste colligitur, Deum non constitui in esse amantis libere: maior est certissima, minor, in qua est difficultas sic demonstratur; quia formalitas illa constitutiva per vos Dei amantis libere, aut denominativa illius vt sic non est amor necessarius, quatenus necessarius, tam re, quam ratione; itaque si amor necessarius quatenus talis amor est, & consideratur vt præcisus à quacunque formalitate distincta à seipso, non potest constituere Deum in esse amantis libere, quod ipse P. Suar. his verbis docet *sect. illa 9. num. 48. §. de voluntate vera*: [dicendum est in re ipsa non aliud fundamentum ex parte Dei ad talem relationem, seu denominationem (utique amantis libere) præter actum ipsum necessarium voluntatis D. i., non tamen vt est tantum necessarius in esse.] & ratio est manifesta, quia alias Deus posset per suum ipsum amorem, quo se ipsum amat, constitui in esse amantis libere se ipsum, & per terminationem talis amoris ad se posset dici terminari ad se ipsum libere; unde per productionem Spiritus sancti posset constitui Pater in esse producentis libere ipsum: patet consequentia, quia per amorem necessarium, quatenus formalissime necessarium, & quatenus formalissime præcisum à quacunque alia formalitate distincta à seipso, vt necessario potest constitui in esse amantis libere: atqui amor, quo se amat formalissime vt præcisus à quocunque alio est amor necessarius; ergo talis amor potest constituere Deum in esse amantis seipsum libere; ratio à priori est, quia absolute potest non esse denominatio libere volentis in Deo, & nihilominus denominatio amantis se ipsum non potest deficere in Deo, quia denominatio illa sumitur ab amore necessario: ergo evidenter sequitur, denominationem amantis libere non posse sumi ab amore necessario, vt necessario formalissime, alias eidem formalissime sub eadem ratione formatissima convenirent prædicata contradictorie opposita, quod est falsissimum, vt ex principiis evidentissimis Metaphysice, videlicet impossibile est idem simul esse, & non esse, admittis quidem ab adversariis patet.

Sed in Deo non datur alia formalitas, neque re, neque ratione distincta ab amore necessario: ergo nulla datur formalitas in Deo, à qua possit denominari libere amans. Patet consequentia: quia per vos ab amore necessario, vt necessario non constituitur in esse amantis liberi, sed per vos etiam præter amorem necessarium vt necessarium non est alia formalitas, à qua constituitur in esse liberi amantis: ergo per vos, & secundum vestra principia non est in Deo, à quo possit denominari liber v. g. si tu assereres, Patrem æternum per diuinitatem quatenus est prædicatum absolutum, aut per omnipotentiam non posse opponi, & distingui à filio, & iterum assereres in Patre non esse aliam formalitatem, neque re, neque ratione distinctam à diuinitate, &c. sine dubio evidenter sequeretur, Patrem non posse